

Справа «Клейн проти Словаччини» (“Klein v. Slovakia”)

У рішенні, ухваленому 31 жовтня 2006 року у справі *«Клейн проти Словаччини»*, Суд постановив, що

- було порушено ст. 10 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд признав сплатити заявнику 6 000 євро як компенсацію моральної шкоди і 5 210 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявник п. Мартін Клейн є громадянином Словаччини, народився 1947 року і мешкає у м. Братислава. Він є журналістом та кінокритиком.

У березні 1997 року у щотижневому журналі «Ефект доміно» було опубліковано статтю п. Клейна. Заявник критикував архієпископа католицької церкви Жана Сокола за його заклики в телеефірі заборонити відеопрокат та будь-яке афішування фільму «Народ проти Ларрі Флінта». На той час наклад журналу становив 80 000 примірників. Тиждень був націлений на інтелектуально-зорієнтовану публіку. Згодом п. Клейн відгукувався про свою статтю як про звичайний жарт з ідеями та асоціаціями, котрі мали би привабити кількох інтелектуалів. Стаття містила низку барвистих образів, які нагадували читачу про головну сюжетну лінію фільму, а саме інцест між церковним сановником та його матір'ю. Автор також натякав на колишню співпрацю архієпископа з таємною поліцією за часів соціалістичного режиму. Зрештою заявник радив членам католицької церкви відійти від неї, якщо вони вважають себе добропорядними людьми. А про архієпископа п. Клейн говорив як про страшну, жорстоку людину.

У відповідь на статтю дві релігійні організації звернулися зі судовим позовом проти заявника. Вони стверджували про образу релігійних почуттів членів церкви. Щодо заявника було порушено кримінальну справу. Спочатку архієпископ Ж. Сокол долучився до процесу як потерпілий. Проте згодом відмовився від участі у ньому, а також від будь-якої компенсації. Заявника було визнано винним у вчиненні клевети проти нації, раси та віри і засуджено до сплати штрафу або у разі несплати штрафу – до одного місяця ув'язнення. Суд, який розглядав справу, дійшов висновку, що заявник вчинив клевету проти найвищого представника Римської католицької церкви у Словаччині, а отже, образив почуття віруючих. Зокрема, національний суд вважав, що висловлений заявником у статті подив щодо того, чому члени церкви не відійдуть від неї, вочевидь дискредитував та зневажав групу громадян католицького віросповідання. Апеляційний суд підтримав рішення першої інстанції і визнав, що заявник порушив гарантовані Конституцією права певної частини послідовників християнської віри.

Зміст рішення Суду

На відміну від національних судів, Суд не був переконаний у тому, що своїми висловлюваннями у статті заявник образив релігійні почуття частини населення. Негативні відтінки поглядів заявника стосувались лише архієпископа – найвищого представника католицької церкви у Словаччині. Суд не надав вирішального значення тому, що позиція заявника могла зачепити релігійні почуття частини віруючих. Так само на кінцевий висновок Суду не вплинуло міркування заявника про те, чому добропорядні католики не відійдуть від церкви. Суд погодився із заявником, що стаття не була втручанням у право віруючих на вираження і сповідування своєї релігії, а також не порочила зміст їхніх

релігійних переконань. Тому Суд визнав, що засудження заявника не було належним, зважаючи на конкретні обставини ситуації.

На думку Суду, опублікування статті не було тією формою втручання у права інших на віросповідання, яка могла б виправдати застосоване до заявника стягнення. Хоча Суд і взяв до уваги те, що стаття містила непрямі натяки непристойного сексуального характеру. Отож, Суд дійшов висновку, що втручання у свободу вираження поглядів не було “необхідним у демократичному суспільстві”. Тому Суд постановив, що мало місце порушення ст. 10 Конвенції.